

Θεσσαλονίκη 24 Φεβρουαρίου 1993

Στον Σεβαστό μου Καθηγητή,

Κύριο Αριστόβουλο Μάνεση

Ως μαθητής σου στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, είχα την ευτυχία να ακούσω τη σοφή διδασκαλία σου. Αφορούσε τον κλάδο της επιστήμης, που με συγκίνησε ιδιαίτερα: Το Σύνταγμα. Το Δημοκρατικό Πολίτευμα. Η τεχνική διασφάλιση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων. Οι στοχασμοί σου πήγαιναν πάντα σε βάθος. Τους παρακολουθούσα με σεβασμό, αλλά και με ευλάβεια. Μπόρεσα, έτσι, να εξοπλίσω με βασικές γνώσεις το νου, αλλά και με δύναμη ηθική την ψυχή.

Στα τελευταία χρόνια, οι απόψεις σου για τα συνταγματικά μας πράγματα υπέδειξαν και υποδεικνύουν τον τρόπο διασφάλισης της πολιτικής ελευθερίας του κυρίαρχου λαού. Δεν επηρεάστηκες ποτέ από καμμιά σκοπιμότητα. (Περιττός ο λόγος εδώ, γιατί αυτό είναι αυτονόητο για σένα). Ήταν θέσεις, προπάντων, πάνω από αδυναμίες προσώπων και πέρα από βραχυπρόθεσμες επιδιώξεις. Είναι ο πολιτικός άστέρας της Δημοκρατίας, που άλλοτε από τη Θεσσαλονίκη και τώρα από την Αθήνα φωτίζει το δρόμο της.

Μέσα στις αναμνήσεις μου, δυο είναι κυρίαρχες: Η μια από το εναρκτήριο μάθημά σου. Έκανες αναφορά στον Σαρίπολο και το Σύνταγμα. Κάπως έτσι: ... Αν έρθουν χαλεποί καιροί... και καταλύσουν το Σύνταγμα... θα σε πάρω... θα σε κρύψω κάτω από την αναμασχάλη και θα φύγω... Και ήρθε η ώρα και εσύ, στην πράξη πια, αντέταξες τα στήθη σου υπερασπίζοντας αγωνιστικά το Σύνταγμα. Η άλλη ανάμνηση αφορά τη συνεργασία μας στη διδακτορική μου διατριβή. Μου επεσήμανες το σημείο με τη σύγκρουση εκλεγμένου Πρωθυπουργού και Ανωτάτου Άρχοντα τον Ιούλιο 1965. Μπορούσε να δώσει αφορμή για κάποιες αρνητικές αντιδράσεις τότε την ώρα της κρίσης (14-12-1966). Με ενημέρωσες αντικειμενικά και πολύ ενωρίτερα με άφησες να κάνω ελεύθερη επιλογή για τροποποίηση κλπ. Μου εξέθεσες και την ορθή άποψη, αυτήν που θα μπορούσε να προκαλέσει τις αντιδράσεις. Είμαι ευτυχής που προσανατολίστηκα προς την ορθή άποψη, αδιαφορώντας για τις όποιες αντιδράσεις.

Στο στάδιο της προφορικής δοκιμασίας, προκλήθηκαν πράγματι κάποιες αντι-
δράσεις για το επίμαχο σημείο. Όμως, ξεπεράστηκαν και πήγαν όλα καλά. Η
πρώτη ανάμνηση ήταν και παραμένει φωτεινό παράδειγμα γενναίου πολίτη.
Η δεύτερη, υπενθυμίζει την αιώνια αρετή της τόλμης για την αλήθεια και
το δίκαιο.

Όλα τα παραπάνω και πολλά άλλα έρχονται πάντα στο νου. Με συνοδεύουν
σαν γλυκειές αναμνήσεις και γεύση ζωής. Ο Καθηγητής μου, ο επιστημονικός
καθοδηγητής μου, ο Αριστόβουλος Μάνεσης, μου θυμίζει πάντα την ανάγκη για
βαθυστόχαστη μελέτη, αλλά και το καθήκον του πολίτη να σέβεται πάντα, το
Δημοκρατικό Σύνταγμα και να το υπερασπίζεται αγωνιστικά.

Μα, η αφορμή για τούτη την επιστολή είναι η πορεία σου από τη μια πνευμα-
τική κορυφή στην άλλη: Η εκλογή σου ως Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Και βέ-
βαια προκάλεσε συγκίνηση. Και βέβαια είναι γεγονός χαρμόσυνο. Αλλά δεν εξέ-
πληξε. Στη συνείδηση του επιστημονικού κόσμου, τούτη η δικαίωση δεν ήταν
παρά μια τυπική έκφραση ουσιαστικού γεγονότος, που προϋπήρχε. Πάντως, είναι
ανθρώπινο να χαίρεται κανείς με το γεγονός.

Αγαπητέ και Σεβαστέ μου Καθηγητά, θέλω να δεχτείς τα θερμά μου συγχαρητή-
ρια. Ως μαθητής σου, που ανέβηκα κάποια σκαλοπάτια της επιστήμης με τη δική
σου συμπαράσταση, δοκιμάζω αίσθημα υπερηφάνειας για τον Δάσκαλό μου. Με την
ευκαιρία, σου εκφράζω και πάλι τις ευχαριστίες και την ευγνωμοσύνη μου για
τα όσα έκανες για μένα. Σου εύχομαι υγεία και δικαίωση κάθε ευγενικού σου
ονείρου.

Με αγάπη και σεβασμό

Στάθης Ι. Ευσταθιάδης

Συγγρού 39, τηλ. 524-778

546 30 Θεσσαλονίκη